

OPPLAND
fylkeskommune

**Oppland fylkes
trafikksikkerhetsutvalg**

Årsmelding 2008

Innhold

1. Utvalgets sammensetning	3
2. Hovedoppgaver	4
3. Ulykkessituasjonen	5
4. Sammendrag	7
5. Tilskudd kommunale trafikksikkerhetstiltak	10
6. Drift av utvalget	10

1. Utvalgets sammensetning

Oppland fylkes trafikksikkerhetsutvalg (FTU) består av fem oppnevnte politiske medlemmer (med personlige varamedlemmer).

2008-2011

Medlemmer	Varamedlemmer
Sigmund Hagen, leder Stine Renate Håheim, nestleder	Signe Von Streng 1) Gunnar Tore Stenseng 2) Anne Marte Aslesen
Hilde Ekeberg Morten Ørsal Johansen	Lisa Gjøvik Andresen 1) Alexander Hagen 2) Olaf Nils Diserud
Ivar Odnes	Hanne Magnussen

Utvalget ble oppnevnt av fylkestinget 16. oktober 2007 (sak 53/07).

Konsultative medlemmer:

Fylkeskommunen, fylkesmannen, Gudbrandsdal politidistrikt, Statens vegvesen Region øst – Gudbrandsdal distrikt og Vestoppland distrikt, Trygg Trafikk, Utrykningspolitiet og Vestoppland politidistrikt.

Statens vegvesen ivaretar sekretariat for utvalget.

2. Hovedoppgaver

Vegtrafikklovens § 40 a gir fylkeskommunen et ansvar for å tilrå og samordne tiltak for å fremme trafikksikkerheten i fylket.

Utvalgets møter skal fungere som møteplass for det samlede trafikksikkerhetsarbeidet i Oppland. De tilrår og samordner innsatsen gjennom sine konsultative medlemmer i samarbeidsprosjekter og gir økonomisk støtte til tiltak. Forebyggende og holdningsskapende arbeid skal ha høy prioritet. Adferdsrettede tiltak og initiering av trafikksikkerhetsarbeid i kommunene og blant fylkets innbyggere skal vektlegges, og utvalget er en viktig aktør i samfunnsdebatten i Oppland.

- 4-årig handlingsprogram med budsjett som skal innarbeides i fylkeskommunens planer og budsjettrutiner.
- Årlig handlingsplan med budsjett basert på trafikksikkerhetsprogrammene til etater og organisasjoner som deltar i utvalgets arbeid.
- Påvirke forslag til budsjetter og aktiviteter fra offentlige instanser som har betydning for trafikksikkerhetsarbeidet, samt søke å koordinere offentlig og frivillig virksomhet.
- Påse at fylket driver et målrettet trafikksikkerhetsarbeid gjennom fysiske tiltak, kontrolltiltak, opplæring, forebyggende og holdningsskapende arbeid.
- Fordeling av ulike økonomiske midler som stilles til rådighet for utvalget.
- Uttale seg i saker av klar trafikksikkerhetsmessig betydning.
- Informasjon om ulykkessituasjonen og trafikksikkerhetsarbeidet i fylket.
- Forebyggende og holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeid.
- Motivere kommuner, lag og organisasjoner til å ta et ansvar for lokale trafikksikkerhetstiltak.

Nullvisjonsprosjektet i Lillehammer

3. Ulykkesituasjonen

I 2008 omkom 255 personer i trafikken på norske veier. I perioden 2004–2008 har i gjennomsnitt 242 personer mistet livet årlig i trafikken i Norge. I følge politirapporterte tall blir ca 10 100 mennesker skadet i trafikken årlig, hvorav ca 950 blir alvorlig skadet. Tall fra landets helsetjenester viser imidlertid at nær 40 000 mennesker totalt blir behandlet for skader etter trafikkulykker hvert år.

Ulykkesituasjonen i Oppland

I Oppland mistet 11 personer livet i 2008 og 424 personer ble skadet.

Utforkjørings- og møteulykker er de dominerende ulykkestypene (58 %) i Oppland. I 279 ulykker ble 435 personer drept eller skadd i 2008; 11 drept, 55 hardt skadd og 369 lettere skadd. Oppland hadde 2,1 % trafikkvekst i 2008, mens landsgjennomsnittet var 1,7 %.

Nedgangen i antall ulykker totalt sett er så stor at det er grunn til å håpe på at dette er mer enn en tilfeldig variasjon. Ofte er det tilfeldig om en alvorlig ulykke resulterer i hardt skadd eller drept. De siste årene hvor det har vært reduksjon i antall drepte, har antall hardt skadde ikke hatt tilsvarende reduksjon. I 2008 er både antall drepte og hardt skadde betydelig lavere.

Antall ungdomsulykker er betydelig færre, og det er også færre drepte og hardt skadde ungdommer i forhold til 2007, men også i forhold til perioden 2004-2008. Dette er ekstra gledelig siden de har den høyeste ulykkesrisikoen.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Drepte	15	24	21	21	24	12	18	15	28	11
Hardt skadde	64	97	64	74	53	77	62	61	67	55
Lettere skadde	489	473	448	492	361	403	424	349	454	369
Drepte og skadde	568	594	533	587	438	492	504	425	549	435

I perioden (1990-2008) har 37 % av alle personskadeulykker i Oppland skjedd i Gudbrandsdal, mens hele 51 % av dødsulykkene skjedde der.

Antall ulykker har sammenheng med trafikkmengden, og hovedvegnettet har størst trafikk og de fleste ulykkene.

Hele 79 % av trafikkulykkene skjer utenfor tettbygd strøk, og 95 % av de drepte i trafikken omkommer utenfor tettbebyggelse hvor utforkjørings- og møteulykker dominerer. I tettbygde strøk er det flest kryss-, fotgjenger- og møteulykker.

Skoringen synliggjør antall drepte i Norge i 2005. I 2006 ble det 244.

Skoringen synliggjør antall drepte i Norge i 2005. I 2006 ble det 244.

Foto: Nullvisjonsprosjektet i Lillehammer

Møteulykkene får de alvorligste konsekvensene - utgjør 22 % av ulykkene – mens 66 % av alle drepte og 40 % av alle drepte og hardt skadde er innblandet i denne ulykkestypen. Møteulykker skjer oftest i desember-januar og i juni-juli.

De fleste trafikkuulykkene skjer på formiddag og kveld, de siste ukedagene og om sommeren.

Aldersgruppen 16-26 år er overrepresentert i trafikkuulykkene (31 %). De utgjør bare 13 % av fylkets befolkning og har den største ulykkesrisikoen. Det er 5 ganger så mange skadde og drepte 18-åringer som 62-åringer (sammenlignbart antall), og menn er 2-3 ganger så ulykkesutsatt som kvinner.

83 % v de skadde trafikantene er bilførere og passasjerer, mens fotgjengere utgjør 4 %.

Oppland er blant de fylker som har høyest biltetthet i landet, kjøretøyparken er gjennomgående eldre enn landsgjennomsnittet og trafikkkveksten i Oppland er større enn i landet for øvrig.

Vegtrafikkuulykkene i Oppland i 2008 kostet samfunnet 1,1 milliard kroner, og i tillegg kommer sorg, savn og lidelser for de nærmeste pårørende.

Dødsulykker i Oppland 2008:

Dato	Tid	Distrikt	Kommune	Sted	Veg	Ulykkestype	Trafikant	Kjønn - alder
14. jan	10.50	V	Lunner	Harestua Nord	RV4	Møteulykke	Bilfører	Mann – 24 år
27. feb	14.56	V	Gjøvik	Roterud	EV6	Møteulykke	Bilfører	Mann – 65 år
29. mar	18.46	V	Vestre Toten	Bruflat	RV4	Møteulykke	Bilpas	Mann – 2 år
11. mai	00.52	V	Gjøvik	Askimmyra	FV151	Utforkjøring	Bilpas	Mann – 19 år
03. jul	15.33	G	Skjåk	Langslia	RV15	Utforkjøring	MC-fører	Kvinne – 58 år
07. jul	20.24	G	Skjåk	Breidalsvatnet	RV15	Utforkjøring	Bilfører	Mann – 79 år
12. sep	23.05	V	Gjøvik	Klinkelinna	FV150	Utforkjøring	Bilfører	Mann – 34 år
11. okt	10.00	G	Lom	Dalabrue	PV	Utforkjøring	Bilfører Bilpas	Mann – 42 år Kvinne – 26 år
09. nov	16.52	V	Nord-Aurdal	Ulness Nord	EV16	Møteulykke	Bilfører	Mann – 67 år
18. des	19.35	V	Nord-Aurdal	Ulness Nord	EV16	Møteulykke	Bilpas	Mann – 25 år

4. Sammendrag

Utvalget

I 2008 har utvalget hatt 10 møter og behandlet 12 saker (8 administrative vedtak og 4 politiske vedtak).

"Handlingsplan for trafikksikkerhet 2005-2008" for Oppland er tatt inn som en del av fylkesplanen for samme periode, og utvalgets arbeid følger fylkeskommunens budsjettrutiner. Det ble vedtatt prolongasjon av "Handlingsplan for trafikksikkerhet 2005-2008" i 2009, slik at en ny handlingsplan for trafikksikkerhet 2010-2013 skal samsvare med fylkeskommunens øvrige planverk for samme periode.

Årsplanen med budsjett 2008 for FTU omhandler tiltak som enten drives i utvalgets regi eller som er definert som samarbeidstiltak. De konsultative medlemmenes egne virksomhetsplaner er ikke tatt inn i utvalgets årsplan i samsvar med vedtak.

Utvalget har fordelt tildelte midler i tråd med årsplanen for 2008. Tilskuddsordningen med muligheter for økonomisk støtte til tiltak for og av ungdom er generelt for dårlig kjent. Dette er viktig for å skape et større engasjement og for å styrke det lokale trafikksikkerhetsarbeidet i fylket. FTU gjennomførte et trafikksikkerhetsseminar for Ungdommens fylkesting den 10. juni 2008, samt opprettet et samarbeidsforum med Lillehammer Gatebilkubb og Lågen Racing (motorinteressert ungdom i Sør-Gudbrandsdalen) i september samme år, der tilskuddsordningen ble gjort kjent.

FTU har deltatt med foredrag og dialog på fylkeskommunens samlinger for lærlinger i Oppland høsten 2008, der årets hovedtema var trafikksikkerhet. Nær 1200 lærlinger og 600 veiledere deltok på samlingene.

Kontakten med kommunene er tidligere styrket, og videreført i 2008 ved at Statens vegvesen og Trygg Trafikk har bistått kommuner med trafikkfaglig veiledning ved utarbeidelse eller revisjon av kommunale trafikksikkerhetsplaner. Statens vegvesen og Trygg Trafikk har også gitt høringsuttalelser til kommunale trafikksikkerhetsplaner.

De fleste tiltakene som kommunene søkte om midler til i 2008 er slutført. Dette er midler til kommunalt trafikksikkerhetsarbeid til beste for de gående og syklende generelt, og for barn og unge på skoleveg spesielt. Noen større tiltak ble av ulike grunner ikke gjennomført eller slutført dette året. Disse midlene overføres til 2009 i form av henholdsvis bundne prosjekter og fri fordeling. I forbindelse med kommunale tilskudd er det økende interesse for ikke-fysiske tiltak i kommunene.

FTU har ivaretatt trafikksikkerhetsarbeidets plass med innspill til "Mulighetenes Oppland – Regionalt handlingsprogram 2009, høringsdokument 23.09.08".

Det er gjennomført en 2-dagers studietur til Trondheim, med besøk til bla SINTEF og Eberg Trafikkgård. Tema for studieturen var fremtidsrettet trafikksikkerhetsarbeid, med hovudfokus på barn og unge. 10 personer deltok på turen.

FTU har bidratt til et prosjekt rettet mot fastleger og pasienter med fokus på ruspåvirket kjøring i samarbeid med trafikksikkerhetsutvalget i Hedmark og Fylkesmannen i de to fylkene.

Regionalt samarbeid i fylket innen trafikksikkerhetsarbeidet er styrket, og flere frivillige organisasjoner som har dette arbeidet på dagsorden involveres. Her har Trygg Trafikk et koordineringsansvar.

Ringebu og Østre Toten kommune har videreført arbeidet med revisjon av sine kommunale trafikksikkerhetsplaner og er tilbudt et HMS- opplegg hvor det settes fokus på internkontrollsystemet i kommunen.

Den ellefte ulykkesmarkeringen ble gjennomført 28. januar 2008 med Vang kommune i Valdres som vertskap.

Stein Helge Fjeldheim fikk tildelt Oppland fylkes trafikksikkerhetspris for sin mangeårige innsats for det frivillige trafikksikkerhetsarbeidet.

Ulykkesdata til bruk i trafikksikkerhetsarbeidet er gjort tilgjengelig for kommuner, media og publikum. Det er for 2008 laget en utførlig rapport om trafikkulykkene i Oppland.

Opplæring – barn og ungdom

Forebyggende og holdningsskapende arbeid er i hovedsak rettet mot barnehage og skole – voksne som forbilder og rollemodeller – men også mot barn og ungdom i ulike fritidsinteresser og arenaer.

Trafikksikkerhet for barn og unge er i første rekke de voksnes ansvar; Oppvekstmiljø – trafikkoppdragelse – bruk av riktig sikkerhetsutstyr – gode rollemodeller.

*Trafikkopplæring - en livslang prosess
Foto: Trond Lønstad, Oppland Arbeiderblad*

Trygg Trafikk er pådriver og veileder for barnehagene, bistår ved foreldremøter, og det er gjennomført tre kurs for de ansatte. Bistand til grunnskolen gjennom kurs, planleggingsdager, prosjekt- og temaarbeid, trafikkrettede konkurranser, bistand ved foreldremøter, samt å øke kjennskap til eksisterende og nytt undervisningsmateriell, har høy prioritet. Dette ivaretas best gjennom veileder og pådriverrollen. Å øke kvaliteten og volumet på trafikkoppdragelsen er et mål. Det er viktig å bevisstgjøre skoleeiere, pedagoger og foresatte på viktigheten av at trafikksikker adferd legges i barneårene. Allerede som 10–11-åringer har barn utviklet holdninger til risiko i trafikken. Kompetansemålene i Kunnskapsløftet er formidlet til skoleeiere.

Skoleveien for de minste skaper et stort engasjement hos mange, og dette viktige arbeidet er fulgt opp med tverretattlig samarbeid.

*Kontakt mellom myndigheter og uorganisert ungdom er viktig
Foto: Prosjektet «Uorganisert ungdom»*

Fylkeskommunen arbeider kontinuerlig for å sikre at elevene som er skyssberettiget får en best mulig opplevelse av sikker transport til og fra skolen.

Statens vegvesen, politiet og Trygg Trafikk samarbeider om et eget veilednings- og kontrollopplegg ved skolene i forbindelse med skolestart om høsten. Voksne som transporter egne og andres barn til og fra skolen fikk utdelt "Trygg og aktiv på skoleveien – hva kan du gjøre?". Media er også en viktig samarbeidspartner for å gjøre budskapet kjent; "De voksne har ansvaret!"

Nær 2300 10. klassinger fra 44 ungdomsskoler i Oppland har sett "Ikke tøft å være død" høsten 2008. Det har vært krav om for- og etterarbeid til forestillingen og dette er gjennomført ved alle skolene. Forestillingen har fått meget gode tilbakemeldinger fra elever, lærere og skoleledere.

Trygg Trafikk har i samarbeid med Norsk vegmuseum hatt 1650 elever og 160 lærere fra 26 skoler i Oppland på besøk på kommunikasjonsenteret "Ta en titt i speilet" i forbindelse med "Ikke tøft å være død". Et pedagogisk og metodisk opplegg tilpasset aldersgruppen med forarbeid, elevmedvirkning og lærerdeltagelse ble presentert. Skolene må forplikte seg til at alle faste lærere på trinnet deltar denne dagen, og teamlederen er ansvarlig ovenfor arrangør. Målgruppen gir de beste tilbakemeldinger, og senteret som ressurs bør benyttes aktivt framover.

På ettervinteren og våren er det gjennomført elevstyrte temadager ved alle videregående skolene i Oppland hvis mål er å bevisstgjøre ungdommen på egne valg og verdier generelt og i forhold til trafikk spesielt. Statens vegvesen har hatt tilbud om gratis russebilkontroll ved fylkets fire trafikkstasjoner

Seminar for russestyrene og skoleledelsen ved de videregående skolene i Oppland ble avholdt 14. oktober på Gjøvik og 15. oktober i Øyer for neste årskull av avgangselever (russen 2009). Hele tilbudet til avgangselevne er forankret hos fylkesopplæringsjefen i Oppland fylkeskommune og etater og organisasjoner samarbeider for å gi et helhetlig tilbud.

*Antall mopeder og motorsykler øker-
undomsgruppen er ulykkesutsatt!
Foto: Nullvisjonsprosjektet i Lillehammer*

Den 10. juni ble det arrangert et opplegg for Ungdommens fylkesting (UFT) på vegmuseet, med fokus på sentrale problemstillinger innenfor trafikksikkerhetsarbeidet mot ungdom, og hvordan representantene fra UFT kan bidra som positive premissleverandører overfor grupper i eget ungdomsmiljø.

Det er avholdt to separate samordningsmøter for informasjons- og kontrolltiltak mellom politiet, Statens vegvesen og Trygg Trafikk hvor det har vært fokus på opplæring av personell og samordning av informasjons- og kontrolltiltak.

Trygg Trafikk gjennomfører på vegne av utvalget ulike tiltak for kompetanseheving for de med pedagogisk ansvar i barnehage og skole.

Det er også gjennomført fire kurs for de som skal veilede og kontrollere sikringsutstyr i bil (bilbelte og barnesikring) med deltagere fra trafikkstasjonene i Statens vegvesen, politiet, kjøreskolene, kommunehelsetjenesten, ledende helsesøster og tilsvarende, barnehagene, barselavdelingen ved sykehusene og forhandlerne i fylket.

Felles for alle disse tiltakene er at de også har vært åpne for deltagelse fra Hedemark fylke, siden vi er opptatt av regionalt samarbeid i forhold til å utnytte kompetanse og ressursbruk.

5. Tilskudd til kommunale trafikk- sikkerhetstiltak (KTS)

Brev om tilskuddsordningen for 2008 ble sendt kommunene 10. desember 2007 med søknadsfrist 1. februar 2008. Midlene skal nyttes til å sikre trafikkmiljøet hvor barn og skoleelever ferdes med tiltak som kan knyttes til kommunale og fylkeskommunale veier. Det kan også søkes om midler til planlegging og gjennomføring av forebyggende og holdningsskapende tiltak.

Hele 20 av fylkets 26 kommuner søkte om midler og 3 529 814 kroner ble fordelt.

Bygging av gangveger, opphøyde gangefelt og belysning i skoleområder prioriteres.
Foto: Gjøvik kommune

6. Drift av utvalget

Utvalget hadde 1 046 000 kroner til drift for 2008. Tilsvarende 4 146 000 kroner til kommunale trafikksikkerhetstiltak.

Midler til drift av utvalget		Sum
Tildeling 2008	850 000	
Overført fra 2007	196 000	1 046 000

Kommunale trafikksikkerhetstiltak		Sum
Tildeling 2008	3 000 000	
Overført fra 2007	1 146 139	4 146 000

Tiltak i årsplan – drift	Forbruk	Overføres 2009
Opplæring	312 771	82 229
Ungdomstiltak	208 494	21 506
Informasjon og kampanjer	180 916	34 084
Drift av FTU og tilskudd Trygg Trafikk	195 188	10 813
Ubenyttet – overføres 2008		148 632

Kommunale trafikksikkerhetstiltak	Forbruk	Overføres 2009
Utbetalt tilskudd	2 124 744	
Ubenyttet – overføres 2009		2 021 256

521 832 kroner av overførte midler til 2009 er bundne midler.

OPPLAND
fylkeskommune

